

Crna Gora

Ministarstvo prosvjete i nauke

**Detaljna analiza procedure učešća naših institucija u
COST Programu**

Jun 2010

1. OSNOVNE INFORMACIJE O COST-u

COST (European Cooperation in Science and Technology) je osnovan 1971, i predstavlja međuvladin okvir za evropsku saradnju u domenu naučnih i tehnoloških istraživanja. Ovaj program Evropske Zajednice **omogućava da se istraživanja, koja se finansiraju na nacionalnom nivou**, a u čijoj realizaciji učestvuje najmanje pet institucija iz zemalja članica, **koordiniraju na evropskom nivou**.

COST je program koji ne finansira konkretni istraživački rad već omogućava da naučnici iz Evrope sarađuju na pojedinačnim projektima i razmjenjuju ekspertize. Ti projekti se u ovom programu zovu „Akcije“ (Actions).

Ove akcije se odnose na bazična i primijenjena istraživanja koja su od javnog interesa, i njima se finansiraju isledeće aktivnosti: **sastanci, radionice, konferencije, kratkoročne naučne posjete, među-laboratorijska razmjena, seminari** kao i aktivnosti vezane za upravljanje, diseminaciju i slično.

Kao prethodnica naprednih multidisciplinarnih istraživanja, COST igra važnu ulogu u izgradnji Evropskog Istraživačkog Prostora (*ERA-European Research Area*). Takođe je prethodnica i komplementaran je sa aktivnostima koje se realizuju kroz Okvirne Programe, doprinosi povećanju mobilnosti istraživača kroz Evropu i podstiče naučnu izvrsnost u sledećih **9 ključnih oblasti istraživanja (Domena)**:

- 1. Biomedicina i molekularne bionauke**
(*Biomedicine and Molecular Biosciences - BMBS*)
- 2. Hemija i molekularne nauke i tehnologije**
(*Chemistry and Molecular Sciences and Technologies – CMST*)
- 3. Nauke o Zemlji i upravljanju životnom sredinom**
(*Earth System Science and Environmental Management - ESSEM*)
- 4. Hrana i poljoprivreda**
(*Food and Agriculture – FA*)
- 5. Šume, njihovi proizvodi i usluge**
(*Forests, their Products and Services - FPS*)
- 6. Pojedinci, društva, kulture i zdravlje**
(*Individuals, Societies, Cultures and Health – ISCH*)
- 7. Informacione i komunikacione tehnologije**
(*Information and Communication Technologies – ICT*)
- 8. Materijali, fizičke nauke i nanonauke**
(*Materials, Physics and Nanosciences - MPNS*)
- 9. Saobraćaj i razvoj grada**
(*Transport and Urban Development – TUD*)

Aktiviranje jedne COST Akcije (COST projekta) se ostvaruje potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju (Memorandum of Understanding – MOU), koji u formi administrativnog ugovora potpisuju Vlade, odnosno ovlašćene institucije Vlada iz minimum 5 zemalja članica.

Dužina trajanja akcije je četiri godine, a saradnju koordinira Upravni odbor (Management Committee – MC), koji čine predstavnici svih potpisnica Memoranduma.

Što se tiče realizacije **COST akcija**, one se **moгу podijeliti na one koje su u toku, započete i završene akcije**. Shodno pravilima svaka zemlja se može uključiti u akcije koje su u toku, pod uslovom da nisu u završnoj fazi realizacije, na kraju treće ili četvrte godine. Ukoliko je akcija još uvijek u prvoj godini svoje realizacije, pristupanje je najjednostavnije, a ukoliko je već ušla u svoju drugu godinu realizacije, neophodna je saglasnost Domena (Domain Committee – DC) u kome se realizuje odgovarajuće akcije. Akcije se ne finansiraju iz budžeta COST-a već iz nacionalnih izvora. To podrazumijeva da se već radi na projektima u zemlji koji su po svom sadržaju slični COST akciji.

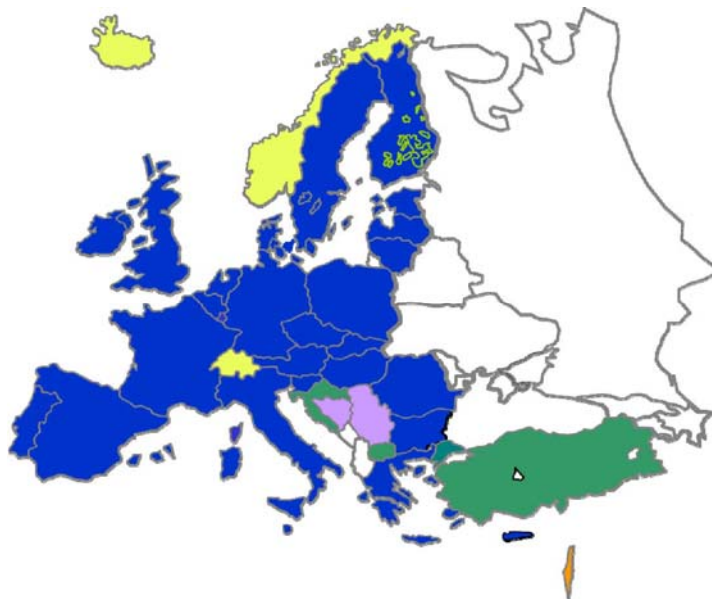
Zemlje članice učestvuju po principu samostalnog izbora dok se aktivnosti formulišu uz primjenu tzv. "bottom-up" pristupa, što COST-u daje odliku fleksibilnosti. Ovakav koncept jasno odgovara rastućem interesovanju, a takođe upotpunjuje koncept programa Zajednice.

Kroz COST program se u prethodnoj godini realizovalo 242 COST akcije, oko 900 radionica i sastanaka u kojima je učestvovalo oko 30.000 naučnika. Finansijska podrška se kreće u prosjeku po 100.000 € godišnje po jednoj Akciji za četvorogodišnji period.

2. ZEMLJE ČLANICE COST-a

COST ima geografski opseg mimo granica EU i do sada status članice u COST-u ima 36 zemalja i to:

- 27 zemalja članica Evropske Unije,
- članice Evropske slobodne trgovinske asocijacije (EFTA): Island, Norveška i Švajcarska,
- Kandidati za ulazak u EU: Hrvatska, Makedonija i Turska,
- EU Potencijalni Kandidati: Srbija i Bosna i Hercegovina,
- Zemlje koja saradjuju sa COST-om : Izrael.

3. STATUS CRNE GORE I MOGUĆNOSTI UČEŠĆA U COST-U

COST ohrabruje učešće zainteresovanih institucija i iz zemalja koje nisu članice COST-a, bez geografskih ograničenja. Prednost saradnje u okvirima COST-a je i u činjenici da se ravnopravnom saradnjom na projektima stvaraju uslovi za sve ostale oblike međunarodne saradnje, a nacionalni program se dovodi u relaciju s istraživanjima u Europi i svijetu.

Iako Crna Gora nije zemlja članica COST-a, njene naučne institucije mogu se uključiti u tekuće akcije.

Instrumenti za finansiranje aktivnosti koji se realizuju unutar jedne COST Akcije, a koji su relevantni za Crnu Goru, su:

- Sastanci (*Meetings*)
- Kratkoročne naučne posjete – međulabortorijska razmjena (*Short-term scientific missions – Inter-Laboratory Exchange Visits*)
- Trening škole (*Training Schools*)

3.1 Sastanci

Konferencije, sastanci i radionice se organizuju u zemljama koje su zvanične članice COST Programa. Konferencije se mogu vezati za sastanke Odbora domena, Upravljačkog odbora ili drugih važnih naučnih događaja iz pojedine oblasti nauka, kako bi svi članovi odbora mogli da prisustvuju.

Troškovi puta i dnevnice odnose se na učešće naučnika na sastancima Upravljačkih odbora, radnih grupa, radionica, konferencija, sastanaka Odbora domena itd. prema utvrđenim stopama za COST. Troškovi najviše 2 učesnika po zemlji mogu da se nadoknade iz COST budžeta.

Naučnici iz Crne Gore ne bi mogli očekivati organizaciju konferencije u našoj zemlji (jer nismo članica COST-a), ali mogu učestvovati na konferencijama koje se organizuju u okviru jedne akcije i tom prilikom im mogu biti pokriveni troškovi ukoliko učestvuju kao govornici, učesnici po pozivu, ili kao eksperti za šta mogu dobiti i posebne honorare. Spisak COST događaja nalazi se na linku <http://www.cost.esf.org/events>

3.2 Kratkoročne naučne posjete – međulabortorijska razmjena

Cilj im je osnaživanje postojećih mreža kroz mogućnost da naučnici posjete kolege u drugoj zemlji kako bi učvrstili saradnju, naučili novu tehniku, napravili odgovarajuća mjerenja koristeći instrumente ili metode koji ne postoje u njihovoj zemlji. Posebno su namijenjene mlađim naučnicima. Traju od 5 dana do 3 mjeseca. Podnosilac zahtjeva mora biti uključen u nacionalni projekat u instituciji koja je uključena u akciju. Visina sredstava koja se odobravaju je obično doprinos troškovima i ne prelazi 2500 € (3500 € za mladog istraživača).

3.3 Trening škole

U okviru ove COST akcije doktoranti i postdoktoranti primaju grantove radi učešća na posebno organizovanim konferencijama ili radionicama na kojima mogu da diseminiraju postignute rezultate svojih istraživanja. Takođe ove škole mogu da predvide i intenzivnu obuku u nekoj novoj oblasti u jednoj od laboratorija koja ima jedinstvenu opremu ili znanje, a nalazi se u zemljama koje učestvuju u toj COST akciji. Učesnici su obično (ali ne isključivo) mlađi naučnici (doktoranti i postdoktoranti). Trajanje je obično manje od 5 dana sa maksimalno 30 učesnika.

COST je kroz sve aktivnosti posebno okrenut mladim istraživačima, njihovoj obuci i podizanju kapaciteta.

4. PROCEDURA UKLJUČIVANJA CRNE GORE U COST

Kako uključenje u COST podrazumijeva prethodnu aktivnost istraživača, tj. rukovodilaca nacionalnih projekata koji su voljni da iskustva razmjenjuju u okviru tekućih COST akcija, Crna Gora do sada nije mogla zatražiti formalno uključenje u ovaj program, jer do sada takvih inicijativa nije bilo.

Iako Crna Gora još uvijek nije članica COST-a, naše institucije su pozvane da se pridruže ovom programu sa statusom člana akcije (ne i rukovodioca). Potrebno je da:

1. Postoje zainteresovane institucije koji realizuju nacionalne istraživačke projekte iz oblasti koje pokriva i COST.
2. Provjere u listi tekućih akcija da li postoji odgovarajuća akcija koja se podudara sa njihovom istraživačkom oblasti i trenutnim istraživanjima koja obavljaju kroz nacionalne projekte. Akcije su podijeljene po oblastima nauka (tzv. COST domeni) i treba pratiti akcije koje teku od 2008.godine. Akcije možete naći na linku http://www.cost.esf.org/domains_actions/all_actions
3. Ustanova pripremi pismo kojim se izražava zainteresovanost da ona ili njena organizaciona jedinica želi da se pristupi konkretnoj COST akciji koja je u toku. U pismu je potrebno navesti i spisak zainteresovanih stručnjaka u toj oblasti sa navođenjem njihovih aktuelnih projekata na nacionalnom nivou (potpisati od strane rektora ili direktora).
4. Pismo poslati predsjedavajućem konkretne COST akcije - *Action Chair-u*, kao i COST Science Officer-u (kontakt podatke pronaći na veb sajtu). Kopiju pisma o interesovanju potrebno je poslati na adresu službenika zaduženog za Zapadni Balkan:

Svetlana Voinova
COST Office
Avenue Louise 149, 1050 Brussels
Tel +32 (0) 2 533 38 48
Fax +32 (0) 2 533 38 90
E-mail svetlana.voinova@cost.eu

Ukoliko je potrebna pomoć vezana za ovaj dopis, mogu se obratiti Ministarstvu prosvjete i nauke na tel. 405-301 ili e-mail sasa.ivanovic@gov.me (Saša Ivanović).

5. Odluku o pridruživanju institucije iz Crne Gore tekućoj COST akciji donosi Upravni Odbor (*Management Committee*), koju kasnije verifikuje Odbor visokih predstavnika COST-a (CSO - *Committee of Senior Officials*) za svaki zahtjev pojedinačno. Ukoliko postoji obostrani interes za pridruživanje određene institucije akciji, odluka će biti pozitivna.

Time insitucija koja dobije pozitivan odgovor stiče pridruženi status toj konkretnoj Akciji i njeni istraživači stiču pravo da apliciraju za učešće na konferencijama, radionicama i seminarima koje će se organizovati u okviru te Akcije (detaljnije pod 3.1), za kratkoročne naučne posjete laboratorijama ukoliko su predviđene (3.2), kao i da pošalju mlade istraživače (doktorante i postdoktorante) da izlože dosadašnje rezultate koje su postigli u

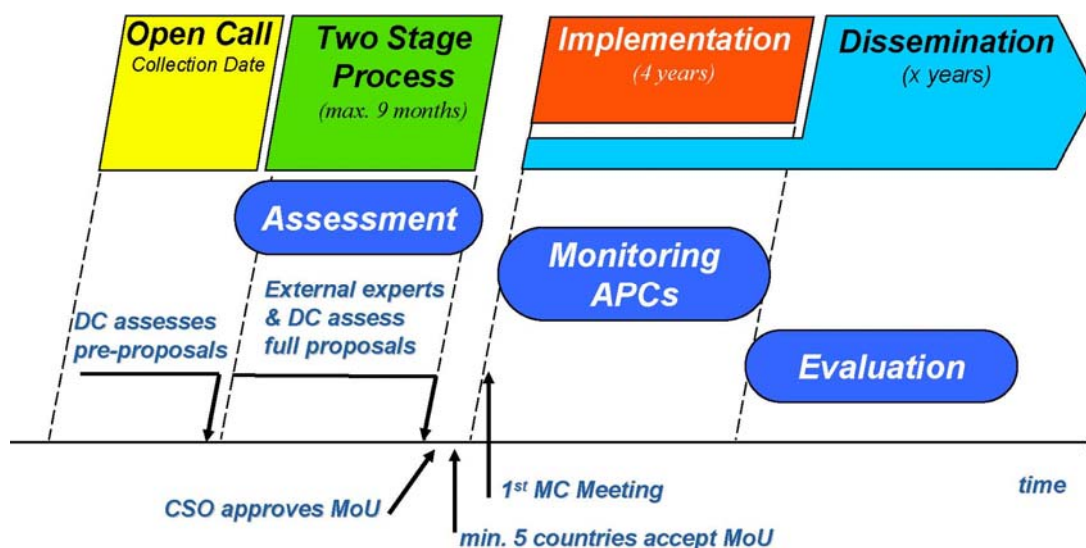

svojim istraživanjima (3.3). Sve troškove će im pokriti ova COST Akcija u koju su uključeni.

5. BENEFITI UKLJUČIVANJA U COST

Da bi se Crna Gora pridružila COST-u potrebno je prvo da institucije pokažu potrebu i interesovanje za uključivanjem u ove akcije, pa tek kad se više timova pridruži aktivnostima COST-a i ta saradnja postane redovna, tada bi se moglo zatražiti formalno uključenje Crne Gore da postane članica COST-a.

Znači naše institucije sada imaju pravo da se priključe tek u fazi implementacije odgovarajuće Akcije, a statusom zemlje članice sekli bi pravo da predložimo buduće akcije i da budemo uključeni ravnopravno u donošenje važnih odluka u COST-u.

COST je vođen od strane zemalja članica COST-a. Ključne odluke se donose na **COST ministarskim konferencijama**, koje se održavaju u prosjeku svakih pet godina. Prethodna COST Ministarska Konferencija je održana u Dubrovniku 2003. godine, a naredna će biti održana u junu 2010 u Španiji.

Ostala tijela u COST-u su:

- **Komitet visokih predstavnika** (CSO - Committee of Senior Officials), najviše tijelo u COST -u koje donosi odluke. Sastoji se od po dva predstavnika država članica COST-a, od kojih je jedan obično COST Nacionalni koordinator - CNC (COST National Coordinator)
- **Nacionalni COST koordinatori** (CNC - COST National Coordinator) su predstavnici svake države članice. CNC obezbjeđuje vezu između naučnika i institucija u zemlji i COST Sekretarijata.
- **Odbori Domena** (DC - Domain Committee) su odgovorni za posebne naučne oblasti pod CSO. Postoji 9 Domena (oblasti istraživanja). Obavljaju tehničku pripremu i nadzor nad primjenom Akcija, pomažu u koordinaciji, evaluaciji i savjetovanju.
- **Upravni odbori** (MC-Management Committees) su zaduženi za implementaciju, nadzor i koordinaciju COST Akcija. Formiraju se za svaku pojedinačnu akciju i podnose izvještaj odgovarajućem Odboru Domena.

- **COST Sekretarijat**, nalazi se u okviru Evropske naučne fondacije - ESF (European Science Foundation) i obezbjeđuje naučnu i administrativnu podršku COST-u, Domenima i COST Akcijama. On radi kao "focal point" evropskim istraživačkim mrežama.

U trenutku kada Crna Gora postane članica biće joj omogućeno da u svim navedenim tijelima da imenuje svoje predstavnike.

6. KORISNI LINKOVI

- COST web adresa <http://www.cost.esf.org/>
- Oblasti istraživanja - Domeni http://www.cost.esf.org/domains_actions
- Prethodne i aktuelne Akcije sa detaljnim pojedinačnim opisima http://www.cost.esf.org/domains_actions/all_actions
- Uputstva i procedure <http://www.cost.esf.org/participate/guidelines>
- Događaji <http://www.cost.esf.org/events>